Európsky parlament
2024-2029

Výbor pre rybárstvo

2025/2011(INI)

22.4.2025

NÁVRH SPRÁVY

o prístupoch k riadeniu rybárstva zameraných na ochranu citlivých druhov, boj proti inváznym druhom a prínos pre miestne hospodárstva
(2025/2011(INI))

Výbor pre rybárstvo

Spravodajca: André Rodrigues

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....7

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJCOVI POSKYTLI INFORMÁCIE.....9

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o prístupoch k riadeniu rybárstva zameraných na ochranu citlivých druhov, boj proti inváznym druhom a prínos pre miestne hospodárstva
(2025/2011(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 43,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike (ďalej len „SRP“)[1],

– so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009 z 20. novembra 2009, ktorým sa zriaďuje systém kontroly Spoločenstva na zabezpečenie dodržiavania pravidiel spoločnej rybárskej politiky[2],

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 z 22. októbra 2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov[3] (nariadenie o inváznych druhoch),

– so zreteľom na Medzinárodný dohovor o kontrole a riadení balastovej vody a sedimentov z lodí,

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre rybárstvo (A10-0000/2025),

A. keďže EÚ už dlho uznáva význam udržateľného rybárstva a prístupov k riadeniu rybárstva pre zachovanie morskej biodiverzity, ochranu citlivých druhov, podporu miestnych hospodárstiev a zaisťovanie potravinovej bezpečnosti;

B. keďže invázne nepôvodné druhy sú jednou z príčin straty biodiverzity, majú negatívny vplyv na rybolov a akvakultúru a ekosystémové funkcie a môžu byť škodlivé pre ľudské zdravie a biologickú bezpečnosť;

C. keďže EÚ prijala niekoľko opatrení na mapovanie a boj proti šíreniu inváznych nepôvodných druhov, najmä nariadenie o inváznych nepôvodných druhoch, ktorým sa vytvára zoznam druhov vzbudzujúcich obavy Únie a presadzujú kontrolné opatrenia;

D. keďže Európska informačná sieť zhromažďujúca údaje o nepôvodných druhoch (EASIN) v súčasnosti monitoruje 12 423 nepôvodných druhov v rôznych prostrediach, z ktorých 1 440 (11,6 %) sú morské druhy; keďže od roku 2 019 je 53 % morských pobreží Európy pod tlakom inváznych nepôvodných druhov, pričom regionálne rozdiely sú výrazné: 33 % pobrežia Baltského mora, 100 % pobrežia Čierneho mora, 98 %

[1] Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
[2] Ú. v. EÚ L 343, 22.12.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1224/oj.
[3] Ú. v. EÚ L 317, 4.11.2014, s. 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1143/oj.

pobrežia Stredozemného mora a 25 % pobrežia severovýchodného Atlantického oceánu;

E. keďže zmena klímy, najmä otepľovanie oceánov, a zvýšený pohyb tovaru a osôb sú kľúčovými vektormi introdukcie inváznych nepôvodných druhov a môžu zintenzívniť ich vplyv na citlivé druhy, ekosystémy a následne aj rybolovné činnosti;

F. keďže boj proti inváznym nepôvodným druhom si vyžaduje aj rázne medzinárodné opatrenia; keďže v Dohovore o biologickej diverzite (DBD) sa problém inváznych nepôvodných druhov uznáva ako prierezová otázka a cieľom Globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu je znížiť do roku 2030 introdukciu a zavádzanie inváznych nepôvodných druhov aspoň o 50 %;

Citlivé druhy: ukazovatele odolnosti oceánov

1. zdôrazňuje jedinečnú úlohu, ktorú zohrávajú citlivé druhy ako ukazovatele stavu morských ekosystémov, a environmentálne, hospodárske a sociálne prínosy vyplývajúce z ich ochrany a zachovania;

2. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali prístupy k riadeniu rybárstva, ktoré uprednostňujú ochranu citlivých druhov, a to aj riadnym plnením cieľov EÚ týkajúcich sa chránených morských oblastí a posilnením ochrany kritických biotopov;

3. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v plnej miere využívali nástroje SRP, najmä technické opatrenia na riešenie interakcií v oblasti rybolovu a na posilnenie ochrany citlivých druhov;

4. pripomína význam údajov zhromaždených v rámci SRP pri správnej identifikácii vplyvu rybolovu na citlivé druhy;

5. zdôrazňuje význam posilnenia ochrany a obnovy citlivých druhov vo všetkých príslušných právnych návrhoch, a to aj v návrhoch, ktoré presahujú rámec tých, ktoré priamo súvisia so SRP;

Invázne druhy: *hrozby pre naše oceány a hospodárstvo*

6. zdôrazňuje, že invázne nepôvodné druhy ohrozujú rybolov a akvakultúru, pôvodnú morskú biodiverzitu a ekosystémy, čím ovplyvňujú príjmy rybárov a pobrežných komunít;

7. pripomína, že v EÚ sa prísne reguluje 88 inváznych nepôvodných druhov vrátane 47 živočíšnych druhov a 41 rastlinných druhov vzbudzujúcich obavy Únie;

8. vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasný zoznam druhov vzbudzujúcich obavy Únie plne neuznáva hrozbu inváznych nepôvodných druhov pre rybolov, akvakultúru a morské prostredie EÚ – v súčasnosti sú do zoznamu zahrnuté len dva morské druhy (*Plotosus lineatus* a *Rugulopteryx okamurae*); vyzýva na jeho zlepšenie na základe aktuálnych vedeckých odporúčaní a posudzovania rizík;

9. vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom osobitných programov monitorovania morských inváznych nepôvodných druhov a vyzýva na zlepšenie metód monitorovania a harmonizáciu ukazovateľov v celej EÚ a na zvýšenie technickej a finančnej podpory;

10. odporúča stanoviť metodiku a hodnoty stanovovania prahov pre všetky európske morské regióny a subregióny s prihliadnutím na vplyv na rybolov, zvládnuteľnosť ciest a potrebu presadzovať Dohovor o kontrole a riadení balastovej vody a uplatňovať usmernenia týkajúce sa znečistenia trupov lodí;

11. zdôrazňuje potenciálne prepojenia medzi inváznymi nepôvodnými druhmi zavedenými v suchozemských a sladkovodných ekosystémoch a ekosystémoch v oceánoch a moriach a ich vplyv na rybolov a akvakultúru; vyzýva Komisiu, aby vypracovala komplexnú stratégiu na riešenie toho problému;

12. zdôrazňuje, že holistický, preventívny a mnohostranný prístup k riadeniu založený na spôsoboch introdukcie je absolútnou prioritou v účinnom boji proti morským nepôvodným druhom; nabáda členské štáty, aby zvýšili využívanie mapovania trendov a nových techník, ako je eDNA, umelá inteligencia a automatizované monitorovanie, ako aj rybárov, pobrežných komunít a občianskej vedy ako nástrojov na uprednostňovanie nových a vznikajúcich inváznych nepôvodných druhov predstavujúcich vysoké riziko pre rybolov a akvakultúru;

13. vyzýva členské štáty, aby posilnili komunikáciu, koordináciu a spoluprácu s cieľom zaviesť opatrenia rýchlej reakcie na včasné odhalenie a rýchlu eradikáciu morských inváznych nepôvodných druhov, ako aj na riadenie už rozšírených druhov;

14. zdôrazňuje, že najmä Stredozemné more je problémovou oblasťou, v ktorej sa nachádza viac inváznych nepôvodných druhov než v ktoromkoľvek inom mori na svete, čo má významný vplyv na odvetvia rybolovu a akvakultúry, a preto si vyžaduje osobitnú pozornosť;

15. zdôrazňuje význam oznamovacieho systému EASIN, najmä pre včasné a komplexné podávanie správ o nových odhaleniach, eradikačných opatreniach a odhaleniach úradných kontrol; naliehavo vyzýva členské štáty, aby posilnili systém poskytovaním dodatočných informácií, predovšetkým údajov o rozšírení, najmä prostredníctvom informácií od rybárov;

16. pripomína medzinárodný rozmer inváznych nepôvodných druhov a navrhuje, aby EÚ posilnila svoje opatrenia v tejto oblasti prostredníctvom regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva v kontexte Dohovoru o biologickej diverzite a dohody o biodiverzite z Kchun-mingu a Montrealu a vyzýva EÚ, aby posilnila spoluprácu s inými krajinami v oblasti výmeny poznatkov a vzájomného učenia;

Príležitosti a výzvy pre pobrežné komunity

17. zdôrazňuje, že invázne nepôvodné druhy majú významný negatívny vplyv na rybolov, akvakultúru, pobrežné komunity a iné hospodárske činnosti; považuje za nevyhnutné zvážiť ich širšie sociálne, hospodárske a kultúrne dôsledky nad rámec straty biodiverzity a účinkov na ekosystémy, s cieľom účinne predchádzať novým inváziám a vykonávať úspešné zmierňujúce opatrenia;

18. vyzýva na vypracovanie kampaní na zvyšovanie informovanosti s cieľom informovať a zapojiť rybárov, zainteresované strany v odvetví rybolovu a širokú verejnosť, pokiaľ ide o introdukciu, odhaľovanie a vplyv inváznych nepôvodných druhov;

19. požaduje finančnú podporu na ochranu morských ekosystémov a ochranu citlivých druhov, ako aj na informačné a monitorovacie systémy a systémy včasného varovania v prípade inváznych nepôvodných druhov na regionálnej a celoštátnej úrovni a na úrovni EÚ, a to vzhľadom na pozitívny vplyv na rybolov aj ochranu biodiverzity;

20. pripomína Komisii, že najvzdialenejšie regióny slúžia ako dôležité bezpečné prístavy pre citlivé morské druhy a zároveň sú veľmi zraniteľné voči inváznym nepôvodným druhom; žiada, aby sa uznal význam ochrany týchto citlivých druhov a boja proti inváznym nepôvodným druhom v týchto regiónoch a zdôrazňuje potenciál udržateľného ekologického cestovného ruchu ako prostriedku na ochranu morských ekosystémov, ktorý zároveň prináša priame výhody odvetviam rybolovu a akvakultúry;

°

° °

21. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Táto správa sa zaoberá kľúčovými a vzájomne prepojenými výzvami týkajúcimi sa ochrany citlivých morských druhov, riešenia rastúcej hrozby inváznych nepôvodných druhov a zabezpečenia toho, aby toto úsilie bolo prínosom pre miestne hospodárstva, najmä v odvetviach rybolovu a akvakultúry.

Berie na vedomie dlhodobý záväzok Európskej únie v oblasti riadenia udržateľného rybárstva a jeho úlohu pri ochrane morskej biodiverzity, ochrane zraniteľných druhov, podpore pobrežných komunít a zaisťovaní potravinovej bezpečnosti, zároveň však konštatuje, že pokiaľ ide o morské inváznе nepôvodné druhy, existuje podstatne menej údajov o ich prítomnosti a hrozbách pre EÚ a členské štáty než o prítomnosti inváznych nepôvodných druhov v iných ekosystémoch.

V správe sa zdôrazňuje zásadná úloha citlivých druhov ako dôležitých ukazovateľov zdravia morských ekosystémov a prirodzenej environmentálnej, hospodárskej a sociálnej hodnoty ich ochrany. Naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uprednostnili ich ochranu prostredníctvom spoľahlivých prístupov k riadeniu rybárstva, úplného vykonávania cieľov chránených morských oblastí a posilnenej ochrany kritických biotopov.

Zdôrazňuje tiež, že je potrebné v plnej miere využívať nástroje, ktoré sú k dispozícii v rámci spoločnej rybárskej politiky (SRP), najmä nariadenie o technických opatreniach, s cieľom zmierniť interakciu rybolovu a citlivých druhov, a zdôrazňuje význam údajov zozbieraných v rámci SRP pre presné posúdenie vplyvov rybolovu a vyzýva na začlenenie ochrany a obnovy citlivých druhov do všetkých príslušných právnych návrhov.

Hoci uznáva súčasný zoznam inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie, vyjadruje poľutovanie nad tým, že tento zoznam primerane neodráža významnú hrozbu, ktorú pre morské prostredie EÚ predstavujú inváznе nepôvodné druhy, a vyzýva na jeho urýchlené zlepšenie na základe najnovších vedeckých dôkazov a posúdení rizík.

V správe sa takisto zdôrazňujú nedostatky v osobitných programoch monitorovania morských inváznych nepôvodných druhov a zasadzuje sa za zlepšenie metód monitorovania a harmonizáciu ukazovateľov v celej EÚ. Odporúča sa v nej vypracovanie metodík a hodnôt na stanovenie prahových hodnôt pre všetky európske morské regióny, a to zvažujúc zvládnuteľnosť ciest a účinné presadzovanie Dohovoru o kontrole a riadení balastovej vody.

V správe sa ďalej zdôrazňuje rastúca úloha zmeny klímy a zvýšeného globálneho pohybu pri uľahčovaní introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov, čím sa zintenzívňujú ich účinky na citlivé druhy a ekosystémy, čo má priame dôsledky na rybolovné činnosti.

Napokon sa uznáva medzinárodný rozmer výzvy týkajúcej sa inváznych nepôvodných druhov a záväzok EÚ v rámci Dohovoru o biologickej diverzite a Globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu.

Posledný oddiel sa zameriava na príležitosti a výzvy pre pobrežné komunity. Zdôrazňuje sa v ňom, že inváznе nepôvodné druhy nielen poškodzujú biodiverzitu, ale poškodzujú aj rybolov, akvakultúru a iné hospodárske, sociálne a kultúrne činnosti, a zdôrazňuje potrebu komplexného pochopenia vplyvov inváznych nepôvodných druhov na hospodárstvo, ekosystémové služby a biodiverzitu s cieľom účinne predchádzať novým inváziám a

vykonávať zmierňujúce opatrenia.

Vyzýva sa na vypracovanie informačných kampaní zameraných na rybárov, širokú verejnosť a zainteresované strany s cieľom zlepšiť pochopenie introdukcie, odhaľovania a vplyvov inváznych nepôvodných druhov a zasadzuje sa za finančnú podporu na ochranu morských ekosystémov a citlivých druhov, ako aj pre regionálne, celoštátne a európske systémy informovania, monitorovania a včasného varovania v prípade inváznych nepôvodných druhov, pričom sa uznáva ich dvojaký prínos pre zachovanie biodiverzity a rybolov.

Napokon sa uznáva osobitná zraniteľnosť najvzdialenejších regiónov voči inváznym nepôvodným druhom a význam citlivých druhov v ich morskom prostredí, vyzýva sa na uznanie významu riešenia oboch otázok v týchto regiónoch a zdôrazňuje sa potenciál udržateľného ekologického cestovného ruchu na podporu ochrany morských ekosystémov s priamym prínosom pre rybolov a akvakultúru.

Na záver možno konštatovať, že cieľom tejto správy je podnietiť opatrenia a vyzýva sa v nej na integrovanejší, vedecky podložený prístup založený na spolupráci, pričom sa uznáva naliehavosť a zložitosť týchto vzájomne prepojených výziev.

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJCOVI POSKYTLI INFORMÁCIE

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajca vyhlasuje, že počas prípravy návrhu správy mu poskytli informácie tieto subjekty alebo osoby:

Subjekt a/alebo osoba
Ana Cristina Cardoso (PhD), Scientific Officer, European Commission, Joint Research Centre, Directorate D – Sustainable Resources, Unit D.02 Ocean and Water

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajcu.

Ak sú v zozname uvedené mená, funkcie alebo mená a funkcie fyzických osôb, spravodajca vyhlasuje, že predložil dotknutým fyzickým osobám oznámenie Európskeho parlamentu o ochrane údajov č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v ktorom sa stanovujú podmienky spracúvania ich osobných údajov a práva súvisiace s týmto spracúvaním.